

Pocetak EU tvining projekta
"Podrška unapredjenju
ljudskih prava i nulta
tolerancija za diskriminaciju"

Kancelarija za ljudska i manjinska prava

Država odlučna da stvori
društvo bez diskriminacije

21

Minority News

mesečni bilten o životu manjinskih zajednica u Srbiji

oktobar 2015

Udovički: Ostvaren je kontinuirani dijalog sa manjinama

Rusinska
zajednica

U Briselu
predstavljani
i Rusini
iz Vojvodine

Pajić:
Zaustaviti
privatizaciju
medija na
jezicima
manjina

Bošnjačka zajednica

Država mora da riješi
zločin u Sjeverinu

Hrvatska zajednica

Vrijednosti i nacionalna
svijest vojvođanskih Hrvata

Dačić sa predstavnicima nacionalnih manjina u Srbiji

Prvi potpredsednik Vlade Srbije i ministar spoljnih poslova Ilica Dačić sastao se danas sa predstavnicima nacionalnih saveta nacionalnih manjina u Srbiji, sa kojima je razmenio mišljenja o pitanjima u vezi njihovog rada u kontekstu bilateralnih odnosa sa njihovim matičnim državama.

Složan rad savita prisudan za sve zajednice

Prvi sastanak Koordinacije nacionalni savita potvrdio je da pripadnici svi nacionalni manjina u Srbiji moraju zajedno raditi, jer im je muče i slični problemi. Upravo u cilju daljeg poboljšanja položaja manjina, te da se prodivani o problemima, al i planovima, u subotu i nedilju, 19. i 20. septembra, u Kovačići je održan drugi radni sastanak ovog tila.

Uvrstiti obrazovanje u Akcijski plan

Predstavnici nacionalnih zajednica koje imaju nastavu na materinjem jeziku u Vojvodini su na poziv pokrajinskog tajnika za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice Mihály Nyilasa, održali s njim sastanak, te razgovarali o poboljšanju komunikacije, intenziviranju suradnje, te o pitanju rokova koji se ostavljaju za izradu prijevoda testova za malu maturu.

Ako imate pitanje vezano za funkcionisanje Nacionalnih saveta nacionalnih manjina ili za oblast prava nacionalnih manjina rado ćemo pronaći i objaviti odgovor.

info@minoritynews.rs

I manjinama trebaju (tačne) informacije

Kako se sve više u javnosti pojavljuju informacije o sudbini medija uopšte, s obzirom da novi zakon predviđa jasan rok za privatizaciju medija i jasne modele finansiranja, sve je prisutnija tema i informisanje na jezicima nacionalnih manjina.

Iako se većina slaže sa takvim pristupom, informisanje na jezicima nacionalnih manjina je zapravo mnogo više od prevođenja informacija na jezik određene nacionalne manjine, kao što su i potrebe specifične koje imaju pripadnici nacionalnih manjina.

“Veliki” mediji, država i institucije smatraju da su učinili sve ako omoguće da se određeni jezik nacionalne manjine čuje u javnosti, ne ulazeći u kvalitet informacija koje se plasiraju. Sa druge strane, javni servis smatra da je sasvim dovoljno obezbediti sadržaj koji je po proceni njihovih urednika relevantan za pripadnike nacionalnih manjina i da je sasvim dovoljno taj sadržaj plasirati na srpskom jeziku.

Same manjine često su samo objekat tih rasprava bez uticaja na način i mogućnost informisanja o sopstvenim potrebama, temama od interesa ili o specifičnostima svoje nacionalne kulture.

Ako se nekad i negde i spomene ideja da bi možda pripadnici nacionalne manjine trebali imati veći uticaj ili čak u potpunosti autonomno organizovati medijske sadržaje namenjene pripadnicima sopstvene manjine, u tom slučaju bi se ponovo potegao argument novca, krize, skupoće i koštanja proizvodnje takvih sadržaja.

Epilog takve situacije je svakako da ćemo i ubuduće moći da gledamo nacionalne manjine na televiziji kako igraju i pevaju i uglavnom se vesele jer kome još treba slika u kojoj manjine raspravljaju ili postavljaju pitanja.

U Srbiji žive pripadnici 30 različitih nacionalnih zajednica!

Dačić sa predstavnicima nacionalnih manjina u Srbiji

Izvor: Tanjug

Prvi potpredsednik Vlade Srbije i ministar spoljnih poslova, Ivica Dačić, sastao se danas sa predstavnicima Nacionalnih saveta nacionalnih manjina u Srbiji, sa kojima je razmenio mišljenja o pitanjima u vezi njihovog rada u kontekstu bilateralnih odnosa sa njihovim matičnim državama.

“U neposrednom dijalogu su, takođe, razmotrena pitanja vezana za rad Nacionalnih saveta nacionalnih manjina u kontekstu međunarodne pozicije Srbije i njenih spoljnopolitičkih prioriteta”,

saopštio je Ministarstvo spoljnih poslova Srbije.

Ministar Dačić je pozvao na ustanovljenje redovne prakse susreta u tom for-

matu, naglašavajući da je MSP otvoreno za saradnju sa nacionalnim manjinama i njihovim savetima u Srbiji, zaključuje se u saopštenju.

Rusinska zajednica

U Briselu predstavljani i Rusini iz Vojvodine

Izvor: ruskeslovo.com

Na Evropskoj nedelji gradova i regija „Otvoreni dani 2015“, na jučerašnjem Okruglom stolu u Evropskom parlamentu pod nazivom „Razumeti Vojvodinu“ – direktor Zavoda za kulturu vojvođanskih Rusina, mr Sergej Tamaš, predstavio je rusinsku nacionalnu manjinu u Vojvodini.

Rad Zavoda za kulturu vojvođanskih Rusina na Okruglom stolu predstavio je direktor Zavoda, Sergej Tamaš.

Tamaš je govorio o radu Zavoda od njegovog osnivanja 2008. godine do danas, kao i o najznačajnijim aktivnostima i najvećim realizovanim projektima. Pred-

stavio je i ciljeve, odnosno dugoročni plan Zavoda, ali i drugih najznačajnijih institucija za Rusine, kao što su Nacionalni savet Rusina, NIU „Ruske slovo“, Odsjek za rusinistiku na Filozofskom fakultetu i rusinske redakcije Radio-televizije Vojvodine.

Pored delegacije AP Vojvodine, na čelu sa predsednikom Pokrajinske vlade Bojanom Pajtićem, kao i direktorima drugih zavoda vojvođanskih nacionalnih zajednica, na Okruglom stolu prisustvovao je i ambasador Republike Srbije u Briselu, Duško Lopandić, i članovi Evropskog parlamenta.

Država odlučna da stvori društvo bez diskriminacije

Izvor: Tanjug

Direktor Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije, Suzana Paunović, izjavila je danas da će projekat “Podrška unapređenju ljudskih prava i nulta tolerancija diskriminacije” ojačati kapacitete nacionalnih institucija iz oblasti ljudskih i manjinskih prava.

Paunović je, na inicijalnom sastanku povodom početka realizacije IPA 2013 projekta koji finansira EU sa 1,2 miliona evra, a kofinansira Srbija sa 60.000 evra, objasnila da je cilj jačanje zakonodavnog okvira i institucija koje se bave ljudskim i manjinskim pravima, posebno na lokalnom nivou, kao i usklađivanje sa evropskim standardima.

Ona je rekla da će taj projekat trajati 18 meseci i sprovodiće se u 20 gradova i opština u Srbiji, i dodala da je on sinhronizovan sa svim aktivnostima Vlade kada je u pitanju borba za nultu toleranciju diskriminacije i jačanje manjinske poli-

tike.

Prema njenim rečima, to je jedan od prvih projekata koje je Srbija sprovodila u okviru decentralizovanog sistema upravljanja.

Izuzetno je značajno, kako je istakla, to što će korisnici ovog projekta, zajedno sa Kancelarijom i poverenikom za zaštitu ravnopravnosti, biti i lokalne samo-uprave, ali i nacionalni saveti nacionalnih manjina.

Paunović je ukazala i na značaj ove teme u okviru Akcionog plana za Poglavlje 23,

Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, Brankica Janković, ponovila je da je jedan od ciljeva projekta poboljšanje poštovanja ljudskih i manjinskih prava, pre svega na lokalnom nivou

kao i na činjenicu da u okviru tog pregovaračkog poglavlja postoji poseban Akcioni plan za manjine.

Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, Brankica Janković, ponovila je da je jedan od ciljeva projekta poboljšanje poštovanja ljudskih i manjinskih prava, pre svega na lokalnom nivou.

“Za instituciju poverenika najznačajniji cilj jeste povećanje kapaciteta stručne službe, s obzirom na sve veći broj pritužbi građana koji prepoznaju diskriminaciju,” ukazala je Janković.

Ipak, kako je navela, najbitnije jeste to što se projekat odnosi, pre svega, na lokalni nivo, gde se odvija svakodnevni život i gde je građanima potrebno najviše podrške.

Zamenik šefa Delegacije EU u Srbiji, Oskar Benedikt, ukazao je na to da slučajevi diskriminacije i dalje postoje čak i u zemljama Evropske unije.

Zamenik šefa Delegacije EU u Srbiji, Oskar Benedikt, ukazao je na to da slučajevi diskriminacije i dalje postoje čak i u zemljama Evropske unije

Početak EU tvining projekta “Podrška unapređenju ljudskih prava i nulta tolerancija za diskriminaciju”

Izvor: Tanjug

U oči usvajanja Akcionog plana Srbije za poglavlje 23, EU i Srbija su započele sa sprovođenjem novog Tvining projekta koji za cilj ima pružanje podrške unapređenju ljudskih prava i povećanje nivoa tolerancije u Srbiji. Svečano predstavljanje projekta je održano 19. oktobra 2015. godine u “Klubu narodnih poslanika”. Prisutnima su se obratili v.d. direktora Kancelarije za ljudska i manjinska prava Suzana Paunović, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti Brankica Janković, zamjenik šefa Delegacije EU u Republici Srbiji Oskar Benedikt, Nj.E. Ambasador Austrije Johanes Ajgner, otpravnik poslova u Ambasadi Slovenije Mateja Norčič Štamcar i pomoćnica ministra finansija Nataša Šimšić.

Projekat, koji će se trajati predstojećih 1,5 godinu, je finansiran od strane EU u iznosu od 1,2 miliona eura i kofinansiran od strane Republike Srbije u iznosu od 60,000 evra. Projekat će osnažiti i zalagati se za sprovođenje relevantnog zakonskog okvira vezanog za zaštitu od diskriminacije, zaštitu manjina i branioca ljudskih prava, i nastojati da isti usaglasi sa evropskim standardima. Jedan od važnih elemenata projekta će biti zalaganje za sprovođenje mera vezanih za osnovna prava iz Akcionog plana za poglavlje 23 i usredsređenost na principe borbe protiv diskriminacije i položaj društveno ranjivih grupa i nacionalnih manjina. Cilj je takođe da se osnaže postojeći kapaciteti Kancelarije za ljudska i manjinska prava, Poverenika za zaštitu ravnopravnosti i drugih ključnih zainteresovanih strana za sprovođenje principa ljudskih prava i veću učinkovitost antidiskriminacionih politika na nacionalnom i lokalnom nivou.

Kancelarija za ljudska i manjinska prava očekuje da će projekat pružiti podršku sprovođenju različitih akcionih planova - kao što je Akcioni plan za sprovođenje Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije za period 2014-2018 koji je već na snazi, i nadzoru nad tim sprovođenjem. Trenutno se pišu nacrti višegodišnje Strategije i Akcionog plana za poboljšanje životnih uslova Roma, kao i Akcionog plana za ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina, čije će

sprovođenje biti delimično u nadležnosti Kancelarije za ljudska i manjinska prava. Implementacija ovih strateških dokumenata predviđa uključivanje raznolikih zainteresovanih strana (kao što su nacionalni saveti nacionalnih manjina, policije, sudije, organizacije civilnog društva, gradovi/opštine), kojima projekat želi da se obrati i ponudi podršku u aktivnostima podizanja svesti o ljudskim i manjinskim pravima, o neophodnosti prikupljanja podataka i razvoju mera za predupređivanje diskriminacije.

Institucija Poverenika za zaštitu ravnopravnosti vidi projektne aktivnosti kao šansu za povećanje svoje vidljivosti na regionalnom i lokalnom nivou, kako bi se obezbedio ravnopravan pristup pravdi

osobama koje su žrtve diskriminacije. Poseban fokus na jačanju mehanizama za praćenje sprovođenja preporuka datih od strane Poverenika za zaštitu ravnopravnosti doprineće uspostavljanju struktura za učinkovito pred-upređivanje diskriminacije u budućnosti. Rad na terenu namenjen nacionalnim savetima nacionalnih manjina, gradovima/opštinama i organizacijama civilnog društva, i kampanja za podizanje nivoa svesti podržaće razvoj kulture vladavine prave i prijavljivanja slučajeva diskriminacije.

Sledeći ishodi se očekuju od projekta:

- Preporuke za usaglašavanje relevantnog zakonskog okvira sa pravnim tekovinama EU,

Institucija Poverenika za zaštitu ravnopravnosti vidi projektne aktivnosti kao šansu za povećanje svoje vidljivosti na regionalnom i lokalnom nivou, kako bi se obezbedio ravnopravan pristup pravdi osobama koje su žrtve diskriminacije

- Osmišljeni indikatori i instrumenti za nadzor ljudskih i manjinskih prava,
- Pružene ulazne informacije za strateške dokumente Poverenika za zaštitu ravnopravnosti korišćenjem rezultata istraživanja o svesti o diskriminaciji,
- Jačanje kapaciteta Poverenika za zaštitu ravnopravnosti za terenski rad na regionalnom i lokalnom nivou,
- Sprovođenje preventivnih i promotivnih mera za predupređivanje diskriminacije na lokalnom nivou,
- Izgradnja kapaciteta državnih službenika (30), nacionalnih saveta nacionalnih manjina (40) i organizacija civilnog društva (60) za potrebe promovisanje principa pristupa pravdi i poboljšanja zaštite prava ranjivih grupa,
- Obuka novih instruktora (na engl., train the trainers) za sudije i tužioce (20) i policijske službenike (20) za potrebe sprovođenja principa zaštite ljudskih i manjinskih prava,
- Organizacija javnih kampanja za podizanja svesti javnosti o ljudskim i manjinskim pravima.

Projekat sprovodi Institut za ljudska prava "Ludvig Bolcman" iz Beča i Kancelarija za nacionalne manjine Republike Slovenije koji imaju da ponude iskustvo i znanje stečeno bavljenjem različitim pitanjima iz oblasti ljudskih i manjinskih prava, kao i antidiskriminacionim mehanizmima koji su uspostavljeni u različitim zemljama članicama EU.

Paunović: Sprovođenje Tvining projekta u borbi protiv diskriminacije

Vrednost Tvining projekat "Podrška unapređenju ljudskih prava i nulta tolerancija za diskriminaciju", koji je počeo 1. septembra, iznosi 1,2 miliona evra i finansira ga Evropska unija u okviru IPA projekata. Projekat kofinansira Srbija u iznosu od 60.000 evra, a sprovode ga Institut za ljudska prava "Ludvig Bolcman" iz Beča i Kancelarija za nacionalne manjine Slovenije, rečeno je na svečanom predstavljanju projekta. Cilj tog projekta je jačanje zakonodavnog okvira, osnaživanje kapaciteta nacionalnih institucija zaduženih za oblast ljudskih i manjinskih prava, posebno na lokalnom nivou, kao i usklađivanje sa evropskim standardima. "Ovo je IPA projekat finansiran sredstvima EU u vrednosti od 1,2 miliona evra koji će trajati 18 meseci i sprovodiće se u 20 gradova i opština u Srbiji", rekla je direktorka Kancelarije za ljudska i manjinska prava Suzana Paunović. Prema njenim rečima, to je jedan od prvih projekata koje je Srbija sprovodila u okviru decentralizovanog sistema upravljanja. "Ono što je za nas veoma značajno je da ćemo imati podršku zemalja članica EU koje će pokušati da primere dobre prakse i standarde EU nama, kao zemlji kandidatu, što više približe", objasnila je Paunović. Pored toga što se projekat realizuje u 20 gradova i opština, Paunović je istakla da je izuzetno značajno to što će korisnici zajedno sa Kancelarijom, na čijem je čelu i Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, biti i lokalne samouprave. Ona je navela da je projekat duboko sinhronizovan sa svim aktivnostima Vlade Srbije kada je u pitanju borba za nultu toleranciju, diskriminaciju i jačanje manjinske politike.

Oko četrdeset stručnjaka će saradivati sa Kancelarijom za ljudska i manjinska prava, Poverenikom za zaštitu ravnopravnosti i širokim dijapazonom zainteresovanih strana putem razmene iskustava, znanja i veština na seminarima, obukama na radnom mestu, kroz analizu institucija i davanje preporuka.

Svečanom predstavljanju projekta su prisustvovali predstavnici brojnih ambasada, Saveta Evrope i agencija UN-a sa predstavništvima u Srbiji, akteri iz Srbije, uključujući i resorna ministarstva, Nacionalne savete nacionalnih manjina, organizacije civilnog društva koje se bave zaštitom ljudskih i manjinskih prava.

Projekat sprovodi Institut za ljudska prava "Ludvig Bolcman" iz Beča i Kancelarija za nacionalne manjine Republike Slovenije koji imaju da ponude iskustvo i znanje stečeno bavljenjem različitim pitanjima iz oblasti ljudskih i manjinskih prava, kao i antidiskriminacionim mehanizmima koji su uspostavljeni u različitim zemljama članicama EU

Udovički: Ostvaren je kontinuirani dijalog sa manjinama

Potpredsednica Vlade Srbije Kori Udovički izrazila je danas zadovoljstvo što je, posle šest godina, ostvaren kontinuirani dijalog Vlade i nacionalnih saveta nacionalnih manjina na najvišem nivou.

Udovički, koja je zamenica predsednika Saveta za nacionalne manjine, otvorila je treću sednicu Saveta za nacionalne manjine, a teme su bile udžbenici na jezicima nacionalnih manjina, privatizacija medija i rad međuvladinih mešovitih tela.

“Svesni smo da postoje problemi koji se mogu rešavati brže”, rekla je Udovički i predložila da se u narednim nedeljama održe zasebni radni sastanci, kako bi se ova posebna pitanja i rešila.

Kako je saopštio kabinet potpredsednice vlade, na sednici su učestvovali svi predstavnici nacionalnih saveta nacionalnih manjina, kao i nadležnih ministarstava.

Predstavnici nacionalnih saveta pohvalili su redovan dijalog koji imaju sa Vladom, ali i ukazali da bi bilo poželjno da resorna ministarstva budu ažurnija u odgo-

Predstavnici nacionalnih saveta pohvalili su redovan dijalog koji imaju sa Vladom, ali i ukazali da bi bilo poželjno da resorna ministarstva budu ažurnija u odgovaranju na pitanja saveta

varanju na pitanja saveta.

Ministar pravde, Nikola Selaković, naglasio je da je Nacrt akcionog plana za unapređenje položaja nacionalnih manjina na javnim konsultacijama i pozvao Nacionalne savete da iskoriste priliku da pruže sugestije i komentare na ovaj akt.

Selaković je, kako se navodi u saopštenju, najavio i naredni radni sas-

tanak Radne grupe koja je radila na izradi ovog akta za sredinu ovog meseca kada će se sve sugestije dobijene tokom javnih konsultacija i razmotriti.

Pomoćnik ministra prosvete Milovan Šuvakov je rekao da već postoji informacioni sistem koji se razvija i koji će odgovoriti na pitanja predstavnika nacionalnih saveta.

Šuvakov je takođe naglasio da je pripremljen poziv za udžbenike na jezicima nacionalnih manjina, kako bi se svi nedostajući udžbenici obezbedili i izrazio očekivanje da će u decembru krenuti realizacija.

Kada je u reč o privatizaciji medija, državni sekretar u Ministarstvu kulture i informisanja, Saša Mirković, rekao je da je ostvaren izuzetno dobar rezultat i da je 36 medija prodato na aukciji, kao i da su obavljeni razgovori sa Radio-televizijom Srbija i Radio-televizijom Vojvodina da se poboljša program na jezicima nacionalnih manjina.

Ministar pravde, Nikola Selaković, naglasio je da je Nacrt akcionog plana za unapređenje položaja nacionalnih manjina na javnim konsultacijama i pozvao nacionalne savete da iskoriste priliku da pruže sugestije i komentare na ovaj akt

ANTUN BERLEKOVIĆ, AVIOMODELAR IZ SOMBORA

Ljubav duža pod pola stoljeća

Autor: Z. Vasiljević/ Izvor: Hrvatska riječ

LAntuna Berlekovića zna većina Somboraca zbog naravi posla kojim se bavi, jer više od četiri desetljeća on je vlasnik autoelektričarske radionice. Ali ovo nije priča o njemu kao o majstoru za elektroniku četverokotača, već o jednoj njegovoj ljubavi kojoj je vjeran više od pola stoljeća, a to je aviomodelarstvo. Neposredno prije ovog razgovora Antun se vratio sa Zlatibora gdje su održana dva svjetska natjecanja, na kojima je bio jedan od sudaca.

SUDAČKA FUNKCIJA PRIZNANJE ZA RAD

Na svjetskom natjecanju u zrakoplovnom modelarstvu sudjelovalo je više od 80 natjecatelja iz 12 zemalja iz cijelog svijeta. Reprezentacija Srbije plasirala se na osmo mjesto. »Sudjelovao sam kao sudac i bio sam jedan od četvorice Somboraca, članova Aerokuluba *Sombor*, koji su na ovom natjecanju bili u ulozi sudaca. Također, Somborac **Stevan Janović**, izbornik državne reprezentacije, sudjelovao je kao natjecatelj i kao član seniorske reprezentacije plasirao se na 15. mjesto u svjetskoj konkurenciji«, kaže Berleković. Prihvaća kako je ovaj plasman za čestitku, s obzirom da je riječ o svjetskom natjecanju, ali dodaje da je mogao biti i bolji da nije bilo jednog malog promašaja na startu. Biti sudac ne može svatko, jer je za to potrebno više-godišnje iskustvo u ovom sportu. »Postiže se radom, a prvo se postaje

pomoćnik sudac, a tek onda sudac. Naš je posao mjerenje vremena leta i upisivanje tog vremena u natjecateljski karton. Let štopericama prate dva ili tri suca, a kao službeno vrijeme registrira se sredina tih triju mjerenja«, pojašnjava Berleković svoj sudački posao. Naš sugovornik, također, nama neupućenima, pojašnjava kako se aviomodelari bave izradom modela koje sami prave. Modeli su različiti, od onih školskih, pa do profesionalnih, a to su slobodno leteći modeli koje pokreće vjetar, modeli s motorom koji se navija i motorom s unutarnjim sagorijevanjem i slobodno leteći modeli, što znači da se upravlja pomoću magneta.

OD SATI TEHNIČKOG DO ZNAČAJNIH PRIZANJA

Aeroklub *Sombor* radi pri Narodnoj tehnici u Somboru, a Berleković je njegov član od 1965. godine. »Nisam u kon-

tinuitetu bio aktivan svih ovih 50 godina, jer bilo je i manjih prekida. Ta ljubav prema aviomodelarstvu je još iz osnovne škole i sati tehničkog. To je više od ljubavi, jer uzima dosta slobodnog vremena, a i sve više novca. Klubovi dobivaju sve manje dotacija, tako da mnogo toga moramo sami kupovati. Danas je dodatni trošak elektronika, koje ima sve više, kao što su tragači koji traže model ako 'pobjegne', kaže naš sugovornik i objašnjava kako se dešava i to »bježanje« što zapravo znači da vjetar može model odnijeti i dvadesetak kilometara.

Iako je za ovih pedesetak godina bio sudionik mnogih natjecanja i kao natjecatelj i kao sudac ne može izdvojiti ono koje mu je najdraže, a da je na natjecanjima bio uspješan dokazuju odličja koja je sakupio u svojoj kolekciji.

Najznačajnije priznanje je treće mjesto na republičkom natjecanju u klasi F1E, a na vojvođanskom natjecanju u istoj klasi drugo mjesto. Doznajemo kako svaki aviomodelar počinje od nacрта, a od nacрта do aviomodela potrebno je mjesec - dva, ali ne kontinuiranog rada, jer je aviomodelarstvo hobi kojim se Berleković bavi u slobodno vrijeme. »Naravno, dogodi se da model padne, a onda isto kao i kod automobila ne baca se već se popravlja«, kaže. Danas mladi nisu toliko zainteresirani za aviomodelarstvo, već više za raketarstvo, odnosno pravljenje modela raketa, za što također postoje posebna natjecanja. »Ovo je sport u kome nema novca i po mom mišljenju to je glavni razlog što mladi, pa ni njihovi roditelji nisu pretjerano zainteresirani«, kaže Berleković.

A novo natjecanje na kome će naš sugovornik biti u ulozi suca očekuje ga već uskoro u okolici Somborana na padinama Rančeva.

Aeroklub *Sombor* bit će domaćin Bačkog kupa i Državnog prvenstva u klasi slobodnoletećih modela F1A, B i C.

Udubiti se u dobru knjigu navečer mi predstavlja najbolje rješenje za bijeg od stvarnosti

Potpisan protokol o saradnji

Izvor: Kula.rs

Predsednik opštine Kula, Dragan Trifunović, i direktor Zavoda za kulturu Vojvodine vojvođanskih Rusina, Sergej Tamaš, potpisali su danas u Kuli protokol o međusobnoj saradnji kada je reč o organizovanju i održavanju Centralne proslave Nacionalnog praznika Rusina u Republici Srbiji, koja će se održati 16. januara 2016. godine u Kuli.

Potpisivanju protokola prisustvovali su i predsednica Skupštine opštine Kula, Snežana Mrkačić, i predsednik Izvršnog odbora Nacionalnog saveta Rusina Željko Kovač.

Najznačajnija manifestacija Rusina i rusinske nacionalne zajednice na ovim prostorima okupiće veliki broj učesnika, predstavnike državnih, pokrajinskih i lokalnih zajednica, kao i predstavnike najznačajnijih rusinskih ustanova, institucija i udruženja.

Prema rečima organizatora za Centralnu proslavu Nacionalnog praznika

Rusina u Srbiji biće organizovane tri izložbe – u prostoru grkokatoličke parohije u Kuli izložba ikona, u Galeriji Kulturnog centra (KC) Kula izložba radova umetnice iz Kule Lidije Barna, a u Maloj sali KC izložba likovnih radova Amalije Kovač, takođe Kuljanke. Pored Blagodarne liturgije u grkokatoličkoj crkvi i pomenutih sadržaja, povodom praznika će biti održana i Svečana akademija u Velikoj sali Kulturnog centra.

Zavod za kulturu vojvođanskih Rusina kao i u dosadašnjem periodu od njegovog osnivanja je generalni

Najznačajnija manifestacija Rusina i rusinske nacionalne zajednice na ovim prostorima okupiće veliki broj učesnika, predstavnike državnih, pokrajinskih i lokalnih zajednica, kao i predstavnike najznačajnijih rusinskih ustanova, institucija i udruženja

pokrovitelj manifestacije i u 2016. godini, a u Organizacionom odboru za proslavu su i predstavnici lokalne samouprave, koji su još ranije dali tehničku i drugu podršku ovom važnom događaju za Rusine u Srbiji.

Zavod za kulturu vojvođanskih Rusina kao i u dosadašnjem periodu od njegovog osnivanja je generalni pokrovitelj manifestacije i u 2016. godini

Pajtić: Zaustaviti privatizaciju medija na jezicima manjina

Izvor: Tanjug

Predsednik vojvođanske vlade Bojan Pajtić izjavio je u Briselu da bi bilo važno zaustaviti proces privatizacije u onim medijima koji emituju programe i na jezicima nacionalnih zajednica.

Pajtić je u razgovoru sa Ketrin Vent, koja je u Evropskoj komisiji zadužena za Srbiju, rekao da proces privatizacije medija, koji se sprovodi na nivou lokalnih samouprava u Srbiji, mora da bude transparentniji i bez uticaja jedne stranke, navedeno je u saopštenju Biroa Pokrajinske vlade za odnose s javnošću.

Na sastanku sa Ketrin Vent, delegacija Pokrajinske vlade je istakla da je saglasna sa tim procesom privatizacije medija ali je istovremeno ukazala da on "mora biti transparentniji" kao i da ne može podrazumevati "politički uticaj jedne stranke u Srbiji", rekao je Pajtić.

Kako je navedeno u saopštenju, Pajtić je dodao da taj proces "ne može biti apsolutan" i ne može da se odnosi na one medije koji emituju programe na jezicima nacionalnih zajednica.

"Ukoliko dođemo u situaciju da privatnici uzmu te medije, oni neće prepoznati

ekonomski interes u emitovanju programa na manjinskim jezicima i prestaće da emituju takve programe", rekao je Pajtić.

U tom smislu, dodao je on, "da bi zaštitili programe na jezicima nacionalnih manjina, važno je da se zaustavi proces privatizacije samo u onim medijima koji emituju programe i na jezicima nacionalnih zajednica".

Ketrin Vent i njeni saradnici istakli su da bi bilo važno i korisno da predstavnici Pokrajine učestvuju u pregovaračkom procesu Srbije i EU, u poglavljima 23 i 24, o delovima koji se odnose na zaštitu manjinskih prava, istakao je Pajtić.

Po njihovoj oceni, zaštita manjinskih prava u Vojvodini je na nivou zaštite tih prava u najrazvijenijim evropskim zemljama i zbog toga su iskustva pokrajinske administracije u toj oblasti veoma korisna.

"Ukoliko dođemo u situaciju da privatnici uzmu te medije, oni neće prepoznati ekonomski interes u emitovanju programa na manjinskim jezicima i prestaće da emituju takve programe."

Bojan Pajtić

Sefica Odeljenja za Srbiju pri Generalnom direktoratu za susedstvo i pregovore o proširenju je, prema Pajtićevim rečima, izrazila zadovoljstvo zbog činjenice da je Vojvodina privukla oko 90 odsto sredstava iz fondova prekogranične saradnje, koji su bili namenjeni Srbiji.

"Ketrin Vent je posebno izrazila zadovoljstvo i zbog činjenice da je Vojvodina, među 54 regije srednje veličine, za prošlu godinu dobila nagradu kao najbolja regija u Evropi za privlačenje stranih investicija," navedeno je u saopštenju.

Ketrin Vent je posebno izrazila zadovoljstvo i zbog činjenice da je Vojvodina, među 54 regije srednje veličine, za prošlu godinu dobila nagradu kao najbolja regija u Evropi za privlačenje stranih investicija

MINISTAR SPOLJNI POSLOVA REPUBLIKE SRBIJE OKUPIO PRIDSTAVNIKE NACIONALNI MANJINA

Dačić upoznat sa problemima Bunjevaca

Izvor: Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine

Ivica Dačić, prvi podpridsidnik Vlade Republike Srbije i ministar spoljni poslova, okupio je na zajedničkom sastanku pridstavnike nacionalni manjina koje žive na teritoriji Srbije. Bila je to prilika da se čuju informacije koje se tiču Akcionog plana za poglavlja 23 i 24 u okviru pristupni pregovora za članstvo u Evropskoj uniji, da se čuju problemi nacionalni savita, isti za sve manjine, al i da se čuju koje su to posebnosti, al i posebni problemi pojedini nacionalni zajednica.

Bunjevačku zajednicu predstavljali su mr Suzana Kujundžić Ostojić, pridsidnica BNS-a, i Mirko Bajić, pridsidnik Izvršnog odbora Ou BNS-u.

– Sastanku su prisustvovali pridstavnici nacionalni savita čije se matične države nalaze u Evropskoj uniji, al i oni, di se i mi nalazimo, koji za matičnu državu imaju Srbiju. Sastanak je prošlo u vrlo otvorenoj i prijatnoj atmosferi, sa vidnom željom i voljom za saradnju i popravljaju trenutnog stanja – divani mr Kujundžić Ostojić, pa se osvrće detaljima vezanim za predstavljaju bunjevačke zajednice na ovom sastanku:

– Tom prilikom sam istakla da je ministar sigurno upoznat sa problemima brojčano veliki zajednica, oni koji imaju matične države u EU, koje i pored tog imaju problema u realizaciji zacrtani ciljova, pa da onda mož zamislit s kakim se sve problemima mi susrićemo. Prid-

sidnica BNS-a naglasila je da je jedan od veći problema činjenica da je bunjevačkoj zajednici priznat samo govor, a ne jezik, te da iz te činjenice proističe da se velik broj zakonom garantovani prava ne mož realizovat. Divanila je i o drugim oblastima, školstvu, zapošljavanju, al i ulogi Bunjevaca u matičnoj državi.

– Istakla sam da smo kroz vikove, a tri vika smo ode, dali državi kroz istoriju sve što jedan narod mož dat. Isto tako, kazala sam da nas je prije 100 godina bilo oko 100.000, a da nas sad ima oko 16.500, da naši mladi u vrlo malom procentu studiraje, da se svrstavamo u redove manjina koje su po mnogim aspektima vrlo ugrožene. Svidoci smo da mnoge manjine insistiraju na pozitivnoj diskriminaciji, pa tako i mi moramo tražit da država na nas obrati više pažnje, naravno ukoliko misli da imamo budućnost na ovim prostorima. Da Srbija bude ko-

liko-toliko pravična prema nama, kojima je ovo matična država, koji smo je zadužili kroz mnogobrojne ratove, prisajedinjenje Vojvodine, al i kroz mirnodopske periode. Bilo je tušta trenutaka kad smo pokazali ko smo i kaki smo.

Kako ističe mr Kujundžić Ostojić, vidilo se da je ministar Dačić dobro obaviješten o problemima manjinski zajednica, pa i Bunjevaca i o otvorenim pitanjima.

– Vidili smo spremnost da se pomogne i da se što god uradi. Naravno, niko ne očekiva da će pomoć stignit priko noći, al moramo znat da mi moramo bit ti koji guraju, koji insistiraju. Jedino ako mi budemo pokazivali inicijativu, možemo očekivat pomak. Uporni smo, kvrcamo na tušta vrata, a da se barem jedna otvore, to bi bio pomak. Srbija je na putu Evropske unije, mora vodit računa o nacionalnim manjinama, a nema razloga da zakoni ne zažive i prija ulaska u EU. Jel je svima nama, i manjinama i većinskom narodu, važno da živimo u uređenom društvu. Borićemo se da se ispune prava manjina, prava naše zajednice, da jedan prosičan Bunjevac mož ositit beneficije što je pripadnik jedne nacionalne manjine u Republici Srbiji.

U KOVAČICI DRUGI SASTANAK KOORDINACIJE NACIONALNI SAVITA

Složan rad savita prisudan za sve zajednice

Prvi sastanak Koordinacije nacionalni savita potvrdio je da pripadnici svi nacionalni manjina u Srbiji moraju zajedno raditi, jel ji muče i slični problemi. Upravo u cilju daljeg poboljšanja položaja manjina, te da se prodivani o problemima, al i planovima, u subotu i nedilju, 19. i 20. septembra, u Kovačici je održan drugi radni sastanak ovog tila.

Tokom dvodnevog rada, akcenat je bio na obrazovanju, kulturi, informisanju i službenoj upotribi jezika i pisma, odnosno u oblastima za koje se saviti i staraju, al i o Akcionom planu Poglavlja 23, jednom od potribni pri priključenju Srbije Evropskoj uniji. – I drugi sastanak Koordinacije je bio prilika da se divani i o Akcionom planu Poglavlja 23, da se vidi šta je ono što država nudi korišenje za nacionalne manjine, pripravljajuć se za ulazak u EU, a i da se vidi koliko to odgovara nacionalnim manjina. Upravo su zaključci sa prve Koordinacije korišćeni ko početna verzija pridloga Republike Srbije. Tokom održavanja Koordinacije dosta divana bilo je oko prava na informisanje na jezicima nacionalni manjina. – Odbor za informisanje Koordinacije nacionalni savita je istako da je informisanje na jezicima manjina jedno od najvažniji oblasti i da sadašnje stanje nije zadovoljavajuće, naročito imajuć u vidu činjenicu da prava u ovoj oblasti nisu ni približno ujednačena za sve nacionalne manjine. Stanje u Vojvodini je bolje, jel se za većinu nacionalni manjina koje imaju sidište nacionani savita u Vojvodini ostvaruje pravo na finansiranje za bar jedan pisani medij – istako je Mirko Bajić, pridsidnik IO BNS-a, al i direktor NIU „Bunjevački informativni centar”. Pro-

blema u ovoj oblasti ima otprija, a čini se da je privatizacija medija dovodi do manjenja prava manjina na informisanje na maternjem jeziku.

– Ocinjeno je, takođe, da je privatizacija medija, i zabrana finansiranja iz javni izvora medija koji vrše informisanje na jezicima manjina a čiji su osnivači lokalne samouprave il se finansiraje od strane lokalni samouprava, pogubni za ostvarivanje prava na informisanje na jezicima manjina. Zajednički je zaključak, koji je podržan od svi nacionalni savita, da se u Akcionom planu za prava manjina u

Nezadovoljavajuće stanje na polju informisanja

Tokom održavanja Koordinacije dosta divana bilo je oko prava na informisanje na jezicima nacionalni manjina. – Odbor za informisanje Koordinacije nacionalni savita je istako da je informisanje na jezicima manjina jedno od najvažniji oblasti i da sadašnje stanje nije zadovoljavajuće, naročito imajuć u vidu činjenicu da prava u ovoj oblasti nisu ni približno ujednačena za sve nacionalne manjine. Stanje u Vojvodini je bolje, jel se za većinu nacionalni manjina koje imaju sidište nacionani savita u Vojvodini ostvaruje pravo na finansiranje za bar jedan pisani medij – istako je Mirko Bajić, pridsidnik IO BNS-a, al i direktor NIU „Bunjevački informativni centar”. Problema u ovoj oblasti ima otprija, a čini se da je privatizacija medija dovodi do smanjenja prava manjina na informisanje na maternjem jeziku. – Ocinjeno je, takođe, da je privatizacija medija, i zabrana finansiranja iz javni izvora medija koji vrše informisanje na jezicima manjina a čiji su osnivači lokalne samouprave il se finansiraje od strane lokalni samouprava, pogubni za ostvarivanje prava na informisanje na jezicima manjina. Zajednički je zaključak, koji je podržan od svi nacionalni savita, da se u Akcionom planu za prava manjina u Poglavlju 23 traži obustava privatizacije taki medija i da se traži izmina Zakona o javnom informisanju tako da se omogući da lokalne samouprave u nacionalno mišovitim sridinama mogu osnivat medije ko lokalne javne servise. Takođe je donet zaključak, koji je za nas veoma bitan, da se na javnom servisu RTV moraju formirati redakcije i za one manjine koje to još nemaju, i da se mora donet zakonski osnov za finansiranje ustanova koje su u skladu sa Zakonom o javnom informisanju izdavači medija na jezicima manjina, i da se projektno finansiranje produkcije na jezicima manjina mora rišit bar na tri godine u kontinuitetu, a da se kod odlučivanja o projektom finansiranju po konkursima mora poštovat pridlog, odnosno mišljenje,

nacionalni savita. Svi ovi zaključci doneti su jednoglasno i ušli su u tekst pridloga za akcioni plan. Priostaje da se izborimo da ti zaključci uđu u konačan tekst Akcionaog plana za prava manjina kad je informisanje na jezicima manjina rič. Određen je i tim koji će u tom pravcu voditi razgovore sa pridstavnicima nadležni ministarstava i drugim subjektima u donošenju Akcionog plana i zastupat stavove Koordinacije i donete zaključke. Kako saznajemo, Bajić je dobio povirenje da bude u tom timu, a kako ističe na kraju, nada se da će se postavljeni ciljevi i ostvarit.

Poglavlju 23 traži obustava privatizacije takih medija i da se traži izmena Zakona o javnom informisanju tako da se omogući da lokalne samouprave u nacionalno mišovitim sridinama mogu osnivati medije kao lokalne javne servise. Takođe je donet zaključak, koji je za nas veoma bitan, da se na javnom servisu RTV moraju formirati redakcije i za one manjine koje to još nemaju, i da se mora doneti zakonski osnov za finansiranje ustanova koje su u skladu sa Zakonom o javnom informisanju izdavači medija na jezicima manjina, i da se projektno finansiranje produkcije na jezicima manjina mora riješiti bar na tri godine u kontinuitetu, a da se kod odlučivanja o projektnom finansiranju po konkursima mora poštovati prijedlog, odnosno mišljenje, nacionalni savita. Svi ovi zaključci doneti su jednoglasno i ušli su u tekst prijedloga za akcioni plan. Priostaje da se izborimo da ti zaključci uđu u konačan tekst Akcionog plana za prava manjina kad je informisanje na jezicima manjina riječ. Određen je i tim koji će u tom pravcu voditi razgovore sa predstavnicima nadležni ministarstava i drugim subjektima u donošenju Akcionog plana i zastupati stavove Koordinacije i doneti zaključke. Kako saznajemo, Bajić je dobio povjerenje da bude u tom timu, a kako ističe na kraju, nada se da će se postavljene ciljeve i ostvariti.

Nezadovoljavajuće stanje na polju informisanja je, odnosno Ministarstva pravde, što samo potvrđiva da smo na prvom sastanku bili vrlo realni u zahtjevima – divani mr Suzana Kujundžić Ostojić, pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, a uz nju su sastanku u Kovačici prisustvovali Mirko Bajić, pridsidnik Izvršnog odbora BNS-a, Mirjana Savanov, pridsidnica

Odbora za obrazovanje, Kata Kuntić, pridsidnica Odbora za kulturu, i Tihomir Vrbanović, pridsidnik Odbora za informisanje u BNS-a.

U Srbiji trenutno radi dvadestjedan nacionalni savit manjina, određeni problemi su zajednički za sve, al postoje i specifični. Kako saznajemo, specifičnosti Bunjevaca su prihvaćene na sastancima sa predstavnicima drugih savita. – Jedan od problema u našoj zajednici i koji nas dosta koči leži u činjenici da zakoni u Srbiji, pa i u Evropskoj uniji, štite maternji jezik, odnosno izučavanje predmeta maternjeg jezika u školama. Mi, na žalost, imamo priznat samo bunjevački govor. Uz podršku Koordinacije, uz samo jednog uzdržanog člana, prijedlog je da država štiti maternje jezike/govore. Jel, nisu samo Bunjevci za to zainteresovani. Naime, u Srbiji postoji deset jezika manjina u službenoj upotrebi, a šta je sa još oni jedanajst manjina? Ako to posmatramo iz ugla da većina prava manjina iziskivaje da imate priznat jezik, onda bi ispalo da 80% prava manjina ne bi mogli iskoristiti. To je svakako jedan od najvećih pomaka koji su urađeni na sastancima Koordinacije.

Na sastancima Koordinacije radi se po grupama, usvajaju se zaključci, a potom delegacije odlaze na razgovore u odgovarajuća ministarstva Republike Srbije. Kako ističe mr Kujundžić Ostojić, ti zaključci su itekako korisni.

– U odborima stalni delegacija nalaze se i pridsavnici naše zajednice što je važno, jel se tako možemo boriti da se čuje za probleme svi nacionalni zajednica, al i Bunjevaca. Evo, sad se kao problem nameće finansiranje u oblasti informisanja. Postoje problemi oko imple-

mentiranja Zakona, a nadam se da ćemo u naredna tri meseca dobiti odgovore na pitanja. Takođe, radilo se dosta i na polju kulture, di je ideja da se napravi opšti plan na nivou Koordinacije, da se napravi strategija za kulturu nacionalni manjina u Srbiji. To je upravo ono što radimo i u BNS-u. Imamo dosta KUD-ova, trudimo se da sve to bude na pristojnom nivou u odnosu na dobijena sridstva.

Ipak, jasno je da bez strategije u kulturi, u svim oblastima, pa i u samom Savitu, ne možemo daleko odmaknuti. Kreiranje strategije je velik posao koji nas čeka u naredni nekoliko meseci, moramo odabrati put kojeg ćemo sliditi i uskladiti se sa svima ostalima. Prema riječima pridsidnice BNSa, susriti i kvalitetno provedeno vreme sa „sapatnicima“ iz drugih nacionalni savita su dragocini.

– Dobro je kad se nađu ljudi iz iste oblasti, kad se podile iskustva, saviti i da se vidi di se nalazimo u odnosu na druge. Što se Bunjevaca tiče, moždar ću biti subjektivna, al mislim da se nalazimo u gornjoj polovini med savitima u Srbiji. Imamo određene konstantne probleme, već poznate, poput priznatog govora umesto jezika, izuzetno mala sridstva nuz koja radimo, al se kotiramo prilično visoko. Vrlo smo jasni u onom što tražimo, tražimo naša prava, nikog drugog ne napadamo. Prijedlozi koji su stigli iz bunjevačke zajednice prihvaćeni su kao konstruktivni, ukazivali smo na moguća zakonska rješenja, na poboljšanje određeni dilova zakona, težimo da oni budu međusobno usklađeni... Mislim da nije slučajno da su naši pridsavnici u Koordinaciji svojim radom zaslužili mesta u sastavu stalni delegacija – podvlači na kraju pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine

Kreiranje strategije je velik posao koji nas čeka u naredni nekoliko meseci, moramo odabrati put kojeg ćemo sliditi i uskladiti se sa svima ostalima

U SUBOTICI ODRŽANA JAVNA RASPRAVA O PROGRAMSKOM SADRŽAJU JAVNOG SERVISA

Nema sridstava za manjinske emisije

Subotica je bila domaćin Javne rasprave o programskom sadržaju javnog medijskog servisa Radio-televizije Srbije, o njegovom kvalitetu, značaju za građane i mogućnostima za njegovo unapređenje. Tom prilikom se moglo čuti da je Srbija u samom vrhu Evrope po satima provedenim nuz male ekrane, te da je RTS već deset godina najgledanija televizija u Srbiji.

– S obzirom na to da živimo u vreme interaktivnosti, Javni medijski servis treba pomno da prati zahtive, očekivanja i želje gledalaca, te da na osnovu tog formira svoju programsku šemu – smatra pridsidnik Programskog odbora RTS-a, Dragoljub Kojčić.

– Osim onih klasičnih obaveza da ažurno, objektivno, neutralno informiše gledaoce, da ima svoj dramski i filmski program, RTS uvek mora da održava kulturni nivo. Mi nemamo drugu instituciju osim obrazovnih sistema koji će da se brinu o toj vrsti integriteta i kulturnog identiteta naših gledalaca. Komercijalne televizije koje se rukovode lukrativnim interesima ne biraju sredstva da dođu do gledalaca, zato i imamo rijaliti programe i druge programe koji su odavno prešli granice šunda i kiča. RTS predstavlja branu šundu i kiču, on treba da bude neka vrsta norme, jer ono što je program RTS-a danas, to će sutra biti Srbija – zaključiva Kojčić.

Kako je najavio generalni direktor Radio-televizije Srbije, Dragan Bujošević, programski sadržaj javnog medijskog servisa biće bogatiji za 20 sati novog programa nediljno – biće po pet sati kulturnoumitničkog i zabavnog programa, ko i deset sati novog informativnog programa.

Činjenica je da RTS-u nedostaju programi na jezicima nacionalni manjina, međutim, za realizaciju ovakvi projekata nedostaju finansijska sridstva. Zasad, postoji samo jedna emisija koja se bavi ovom tematikom pod nazivom „Građanin“, što prema Bujoševićevim riječima, nije dovoljno.

– Nismo do kraja sigurni kako bi program na jezicima manjina trebalo da izgleda, jer pojedine nacionalne manjine žele da program emituju na srpskom jeziku kako bi ih i drugi građani čuli. Ako to svedemo na emisije „malo

igramo-malo sviramo“ to nije to. Nemam ništa protiv da RTS ima ceo kanal posvećen nacionalnim manjinama ako to finansira Evropska unija, jer mi za to nemamo sredstava. Kada je rič o uvođenju takse za građane u iznosu od 500 dinara mesečno, generalni direktor kaže da je problem u naplati, te je izrazio nadu da će Vlada Srbije pronaći rešenje za to, jel je to njezina zakonska obaveza. Za nesmetano i normalno funkcionisanje Radiotelevizije Srbije potribno je oko 90 miliona evra na godišnjem nivou, te je upravo zbog tog važno naplaćivanje takse.

Javnoj raspravi su prisustvovali ispid Bunjevačkog nacionalnog savita pridsidnica Suzana Kujundžić Ostojić i direktor NIU „Bunjevački informativni centar“ Mirko Bajić, koji su izneli određene nedoumice i probleme s kojima se bunjevačka zajednica susriće kad je rič o informisanju na maternjem jeziku. Pridsidnica BNS-a je pridložila postavljanje linkova na sajtu RTS-a prema internet portalima nacionalni savita, nuz konstataciju da to Javni medijski servis ne bi ništa koštalo.

– Smatram da nacionalna šarolikost koja postoji u Subotici i generalno u Vojvodini na Radio-televiziji Srbije nije zastupljena u onoliko miri koliko bi tribalo. O Bunjevcima se puno divanilo jedino prošle godine kad su izdati udžbenici na našem jeziku. Tribali bismo malo bolje da se upoznamo jel živimo u jednoj državi, a medij ko što je RTS u tome nam najviše mož pomoć – iznela je na diskusiji Suzana Kujundžić Ostojić. Pridsidnik Izvršnog odbora BNS-a i direktor „BIC-a“, Mirko Bajić, podsitio je da nema svaka nacionalna zajednica mogućnost ni interes da osnuje sopstvene medije, pogotovo kad je rič o elektronskim medijima, međutim postoji potreba da se vrši pro-

dukcija informativni emisija na svom jeziku.

– Moja sugestija je da se proveri mogućnost saradnje izmed javni servisa i ustanova koje osnivaju nacionalni saviti, a koje vrše produkciju emisija na jeziku manjine, te da se onda na taj način dvi stvari povežu. Naime, zakonima nije definisan način finansiranja medijske ustanove koje formiraju nacionalni saviti, a na ovaj način saradnje možda bi se moglo pomoć da se iz sridstava javni izvora sufinsiraju medijski sadržaji i produkcije na jezicima manjina, a s druge strane bi se poboljšo i procenat spoljne nezavisne produkcije na javnom medijskom servisu – objasnio je Bajić. Sa iznetim stavovima se složio i Ivan Ušumović, član Izvršnog odbora za informisanje Hrvatskog nacionalnog vijeća, koji je dodo da se u informativnom programu o nacionalnim manjinama uglavnom divani kad je rič o pojedinim incidentima, a prema njegovom mišljenju, malo ima afirmativnog sadržaja. Kako je kazano na javnoj raspravi, Radio-televizija Vojvodine trenutno zadovoljava potrebe etnički zajednica koje žive na teritoriji ove pokrajine, dok veći problem predstavlja informisanje nacionalni zajednica koje žive u drugim dilovima Srbije. Radio-televizija Srbije je, nuz podršku Misije OEBS-a u Srbiji, organizovala javne rasprave u Nišu, Subotici i Beogradu. Cilj je da se sve sugestije i primedbe, u formi izveštaja zajedno s priporukama, prinesu Upravnom odboru i generalnom direktoru, kako bi se programski sadržaji RTS-a u budućem periodu unapridili i uskladili s potrebama i očekivanjima građana Sr-

Nemam ništa protiv da RTS ima ceo kanal posvećen nacionalnim manjinama ako to finansira Evropska unija, jer mi za to nemamo sredstava.

BNV ZAPOČELO OBILJEŽAVANJE DANA SAMOOPREDJELJENJA

Bošnjačko nacionalno vijeće je održalo svoju 4. redovnu sjednicu kojom je predsjedavao Muhedin Fijuljanin potpredsjednik Vijeća, sjednica je takođe imala i svečani dio posvećen obilježavanju 25. 26. i 27. oktobra – Dana samoopredjeljenja kao dana od posebnog značaja za Bošnjake.

Vijećnici Bošnjačkog nacionalnog vijeća su usvojili prijedlog Sporazuma o saradnji sa Bošnjačkim vijećem u Crnoj Gori i potvrdili Odluku Izvršnog odbora o izboru članova odbora Vijeća.

Sporazumom, koji je Bošnjačko vijeće u Crnoj Gori već usvojilo, potpisnici su se između ostalog

obavezali da će zajedno i pojedinačno preduzimati sve potrebne radnje i aktivnosti u cilju definisanja Sandžaka kao evropske prekogranične regije.

Svečani dio sjednice Vijeća je upriličen u čast referendumu građana Sandžaka održanog od 25. do 27. oktobra 1991. godine, za potpunu političku i teritorijalnu autonomiju

Sandžaka sa pravom priključenja jednoj od suverenih republika.

U okviru proslave Dana samoopredjeljenja Vijeće je priredilo i prvo izvođenje programa za najmlađe „OKTOBARSKI LJILJANI“ u koncertnoj dvorani Kultnog centra u Novom Pazaru. OKTOBARSKI

LJILJANI su program koji sadrži lutkarsku predstavu i predstavu sjenki o tradiciji Bošnjaka, te dva recitala o bosanskom jeziku.

Program za najmlađe će se sljedećih dana održati u Tutinu, Sjenici, Prijepolju i Priboju.

Država mora da riješi zločin u Sjeverinu

Navršilo se 23 godine od otmiče u Sjeverinu, kada je oteto, mučeno i ubijeno 16 nevinih građana Republike Srbije bošnjačke nacionalnosti.

22. oktobra 1992. godine u ranim jutarnjim satima, iz radničkog autobusa na liniji Sjeverin – Priboj u mjestu Mioče, izvedeno je 16 radnika Bošnjaka, koji su putovali na posao u Priboj. Otmicu su izvršila lica u uniformama sa srpskim obilježjima. Oteti su istoga dana odvedeni u Višegrad, na teritoriju BiH, gdje su na obali Drine mučeni i ubijeni, a potom bačeni u Drinu.

Za ovaj monstruozi zločin osuđeno je samo četvoro direktnih izvršilaca, dok istraga o očiglednoj umiješanosti i ulozi državnih organa u pripremi, organizaciji i izvršenju ovog zločina do sada nije pokrenuta.

Bošnjačko nacionalno vijeće u svim razgovorima sa domaćim i međunarodnim institucijama, uporno insistira na rješavanju ovog i svih drugih zločina počinjenih nad Bošnjacima u Sandžaku.

Kao Vijeće sa punim legalitetom i legitimitetom štitimo interese Bošnjaka već punih 24 godine, ne smijemo i nećemo

dozvoliti da se i buduće generacije Bošnjaka u Srbiji svaki mjesec u godini sjećaju neriješenih zločina nad svojim najmilijima i sunarodnicima koje su počinile vojne, policijske i paravojne formacije ove države, ujedno strepeći od novog talasa državnog terora nad Bošnjacima.

Bošnjačko nacionalno vijeće podržava pravnu državu, pravnu sigurnost, vladavinu prava i jednakost pred zakonom kao tekovine kojima treba težiti ukoliko želimo da postanemo moderna evropska zemlja, a ne zemlja u kojoj se namjerno čuti na teške ratne zločine počinjene nad njenim građanima samo zato što su Bošnjaci.

Vjerujemo da se samo zajedničkim pristupom dvije države Srbije i Bosne i Hercegovine može olakšati rješavanje ovog zločina i smatramo da sve to daje

nadu da će istina i pravda biti konačno zadovoljene, a da će porodice žrtava i čitav bošnjački narod u Srbiji najzad dobiti svoj mir.

Bošnjačko nacionalno vijeće će traži od nadležnih državnih organa da pod hitno počnu sa rješavanjem ovog i svih drugih zločina počinjenih nad Bošnjacima od devedesetih godina do danas, da se pronađu i kazne svi učesnici, u prvom redu nalogodavci, izvršio i pomagači. Sve to je neophodno kako bi se Bošnjacima, građanima Srbije, obezbijedio mir i svijetla budućnost.

Zbog svega toga, neminovno je uspostavljanje stabilne institucije i mehanizma u Republici Srbiji kojim Bošnjaci mogu da zaštite svoja osnovna prava, pravo na život, živote članova porodica i imovinu.

Jesu li Srbiji potrebne regije?

Regionalnom prostornom planu AP Vojvodine stoji sljedeća konstatacija (str. 99): »Nužno je da građani imaju mogućnost, pravo i obvezu odlučivati o prostornom razvoju svojega teritorija (naselje i pripadajući atar), ali i sudjelovati o odlučivanju o prostornom razvoju svoje regije i svoje države.

Obrnuto, država (Republika Srbija) veliki dio nadležnosti koje danas ima ne može ostvariti, kako zbog nagomilanih problema socijalnog, ekonomskog i fizičko-ekološkog razvoja, tako i zbog njihove rasprostranjenosti, ali i zbog velike distance između centara odlučivanja i građana čija sudbina ovisi o tim odlukama.« Ovu misao možemo prihvatiti kao polaznu osnovu za daljnja razmišljanja o potrebi decentralizacije državne uprave. Jer citat iz teksta nastavlja se ovako: »Prema principu subsidiarnosti, (istaknuto u osnovnom tekstu – op. aut.) težeći da dio nadležnosti prenese na nižu razinu i odlučivanje približi građanima, država ima dvije mogućnosti: da ih prenese na razinu današnjih gradova i općina, ili da ih prenese na razinu nižu od državne, a višu od općinske. Budući da subsidiarnost znači obratni postupak, lokalna zajednica može realizaciju svojih razvojnih ideja ponuditi i srednjoj razini ukoliko postoji (APV i Grad Beograd), umjesto da sve prenosi na državu, odnosno Pokrajinu.« No, da vidimo kako danas ova ideja praktički funkcionira?!

ŽELI LI DRŽAVA UOPĆE PRIENOS NADLEŽNOSTI?

»Neoliberalna politička matrica inzistira na tome da je lokalna samouprava podupirač demokracije, kraljeznica decentralizirane moderne države, jamac slobode i kreativnosti građana, te je najpodesniji oblik organiziranja mjesnog i regionalnog života« (dr. Vladimir Vasić u tekstu: Lokalne samouprave: iznevjerena subsidiarnost). U devedesetim go-

dinama lokalnim je samoupravama oduzeta sva imovina, koja je postala državno vlasništvo, a imovina je osnova »bilo koje vlasti«, znači općine su praktički obezvlaštene. Tek 2002. godine donesen je Zakon o lokalnoj samoupravi prema kojem su građani neposredno birali gradonačelnike, a on svoje najbliže suradnike: menadžera grada i glavnog arhitekta. Pravo svojine nije vraćeno općinama. Godine 2007. donesen je novi Zakon o lokalnoj samoupravi, po kojem se gradonačelnici biraju posredno, sa stranačke liste, ukinuta je funkcija glavnog arhitekta (valjda su smetali prilikom dogovora »politike« i »investitora«, bar ja tako mislim), a menadžeri su ostali. Nešto imovine je vraćeno gradovima i općinama, ali utjecajstranaka je ostao iznimno jak, lokalne su stranke postale lokalni feudanci, koji najvažnije funkcije, prije svega direktorska mjesta dijele po stranačkom dogovoru.

U posljednje vrijeme npr. Gradovi i općine su oduzeli imovinu mjesnih zajednica, koje sada praktički služe samo kao »izgovor o postojanju lokalne demokracije.« A država umjesto da »dobrovoljno prenosi neke nadležnosti« ponovno vrši centralizaciju »radi boljeg poslovanja« (primjerice elektroenergetskisustav). Znači nema ni najmanjeg znaka nekog pomaka.

KAKO ĆE NASTATI REGIJE?

Postavlja se pitanje kako će u ovoj situaciji »nastati regije«? Planeri su predvidjeli sljedeće: »Prenošenjem nadležnosti na razinu nižu od državne,

Republika Srbija će ući u process postupne decentralizacije, dok će lokalne zajednice ustupanjem dijela nadležnosti višoj razini prirodin putem (podvukao aut.) doći do sustava regionalizacije.

U tom smislu regiju treba shvatiti kao teritorijalnu jedinicuu kojoj je moguće artikulirati zajedničke probleme, interesei projekte lokalnih zajednica ili većih teritorijalnih cjelina, i u kojoj postoje veći institucionalni, finansijski i stručni kapaciteti za definiranje i realizaciju i većih razvojnih projekata.« Za sada postoje samo dvije »veće teritorijalne cjeline« – Beograd i AP Vojvodina. Prva bi trebala »prenositi nadležnosti«, a druga konačno dobiti »nadležnosti«.

Zasad je pat pozicija, što je donekle normalno, jer čovječja je narav već tisuće i tisuće godina skoro nepromjenjiva, i da se ovo dogodi nekim »prirodnim putem« treba proteći puno godina, jer uglavnom »nitko ne daje ono što ne mora«. Istina, i sami autori projekta su pomalo skeptični – »U kom će se pravcu odvijati daljnji proces egionalizacije i hoće li u decentraliziranom sustavu regije postojati srednja razina teritorijalne organizacije ovisit će o brojnim čimbenicima (političkim, ekonomskim, funkcioalnim, društvenim i sl.).« Ali postoji nada jer je predviđeno da »kada Srbija dobije status zemlje kandidata za ulazak u EU, preuzet će obvezu usvajanja Acquis Communautaire (AC) koji se odnosi na strukturne instrumente Kohezijske politike EU. To se prije svega odnosi na izgradnju decentraliziranog sustava implementacije fondova EU... ali ovone znači i daljnju decentralizaciju nadležnosti u upravljanju fondovima EU unutar zemlje korisnice.

« Budući Srbija ima status zemlje kandidata za očekivati je da se i ovo pitanje razriješi, ali kada znamo da o »kohezijskoj EU politici« zasad uopće ne postoji zajednički stav, npr. što uraditi s valom izbjeglica, a »pravi fondovi« su vrlo daleko, o ovoj temi samo možemo razmišljat politička volja određuje realne tokove.

Nemam ništa protiv da RTS ima ceo kanal posvećen nacionalnim manjinama ako to finansira Evropska unija, jer mi za to nemamo sredstava.

DR. SC. JASMINKA DULIĆ ODRŽALA PREDAVANJE U INSTITUTU PILAR U VUKOVARU

Vrijednosti i nacionalna svijest vojvođanskih Hrvata

bilježavajući 9. Godišnjicu rada, Područni centar Instituta Pilar u Vukovaru, u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, organizirao je u Ružičkinoj kući u Vukovaru predavanje sociologinje dr. sc. Jasminke Dulić naslovljeno: Vrijednosti i nacionalna svijest vojvođanskih Hrvata.

Dr. sc. Jasminka Dulić je istaknula kako je opsežnijih i dubljih istraživanja o etničkim stavovima, osobito kad su u pitanju nacionalne manjine u Srbiji, vrlo malo, a da bez takvih istraživanja nekritičko korištenje koncepta multikulturalizma i interkulturalizma ostaje samo u domeni rasprave o normativnim okvirima bez dodira s društvenom realnošću. >>Bez poznavanja realnih stavova manjina i većine u društvu, posljedice određene manjinske politike na socijalnu koheziju i međunacionalne odnose teško se mogu predviđati<<, istaknula je dr.sc. Dulić. U predavanju je iznesen dio rezultata istraživanja o socijalnim i etničkim stavovima, vrijednostima i nekim osobinama ličnosti Hrvata u Vojvodini, odnosno Srbiji, koje su proveli Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU Hrvatska riječ. Rezultati u pokazali kako se u pozadini izražavanja nacionalnog samopoštovanja nalazi nacionalna afektivna vezanost, ali ne i nacionalna isključivost, predrasude i pristranost u socijalnim interakcijama. Istraživanje je pokazalo kako mlađi i obrazovaniji percipiraju vezanost za nacionalnu skupinu kao suprotstavljenu ostvarivanju vrijednosti otvorenosti, ali i materijalističkih vrijednosti kao i dobrih odnosa s okruženjem. Ovakvi nalazi govore kako postoji određeni vrijednosni konflikt unutar hrvatske nacionalne zajednice i da manjinska politika koja inzistira samo na očuvanju tradicionalnih vrijednosti može utjecati na povlačenje iz aktivnosti vlastite nacionalne zajednice dijela, naročito mlađe populacije kojoj su na prvom mjestu vrijednosti samoostvarenja i kojima je važno ispuniti prevladavajuća socijalna očekivanja. Pozdravljajući nazočne, voditelj Područnoga centra Instituta Pilar u Vukovaru dr. sc. Dražen Živić istaknuo je kako se predavanje održava u duhu

dosadašnje vrlo uspješne suradnje Instituta Pilar sa ZKVH-om, ali i u kontekstu preseljenja Područnoga centra u nove prostore, u rodnoj kući hrvatskog i vukovarskog nobelovca Lavoslava Leopolda Ružičke. Predavanju su, među ostalim, nazočili ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žig-

manov, pročelnica Upravnog odjela za obrazovanje i šport Vukovarsko-srijemske županije dr. sc. Jadranka Karlić, pročelnica Upravnog odjela za društvene djelatnosti Grada Vukovara Ana Živanović, ravnatelj Memorijalnog centra Domovinskog rata Vukovar Zoran Šangut, ravnatelj Državnog arhiva u Vukovaru Stjepan Prutki, upravitelj Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad HAZU u Vukovaru Henrik Ivan Damjanović i drugi.

Leksikon hrvatskog iseljeničtva i manjina

Elektroničko izdanje Leksikona hrvatskog iseljeničtva i manjina koji obrađuje hrvatsko iseljeničtvo zadnjih 120 godina, predstavljeno je u utorak u dvorani Kluba Matis Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu. Ovaj nakladnički projekt, s opsegom od 1120 stranica i elikim enciklopedijskim formatom s 5900 natuknica predstavlja jedinstven leksikografski iskorak

cjelovitog opisa fenomena hrvatskih migracija u razdoblju od Novog vijeka sve do naših dana s posebnim naglaskom na migracije u 19. i 20. stoljeću. Projekt su realizirali Institut društvenih znanosti Ivo Pilar kao izvršitelj i Hrvatska matica iseljenika kao naručitelj projekta. Rad na projektu počeo je 2007. godine. Voditelj projekta bio je Vlado Šakić, ravnatelj Instituta

Pilar, a u menadžmentu projekta, uz ravnatelja HMI Marina Knezovića, sudjelovali su brojni ugledni hrvatski i međunarodni znanstvenici i stručnjaci u području migracija iseljeničtva, među kojima su stručnjaci iz Leksikografskog zavoda Miroslav Krležina kao i Nacionalne i sveučilišne knjižnice iz Zagreba.

Bez poznavanja realnih stavova manjina i većine u društvu, posljedice određene manjinske politike na socijalnu koheziju i međunacionalne odnose teško se mogu predviđati

Uvrstiti obrazovanje u Akcijski plan

Predstavnici nacionalnih zajednica koje imaju nastavu na materinjem jeziku u Vojvodini su na poziv pokrajinskog tajnika za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice Mihályja Nyilasa, održali s njim sastanak, te razgovarali o poboljšanju komunikacije, intenziviranju suradnje, te o pitanju rokova koji se ostavljaju za izradu prijevoda testova za malu maturu.

Nedavno su usvojeni zakoni o osnovama sustava obrazovanja i odgoja, kao i o udžbenicima, i oni sada donose nove izazove u primjeni. Pokrenuto je ovom prilikom rješavanje nekoliko pitanja, među kojima je važno da je jasno definirana obveza Zavoda za izdavanje udžbenika da izdaje udžbenike za koje niti jedan od komercijalnih nakladnika nije iskazao zanimanje, kaže predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Darko Sarić Lukendić, koji je sudjelovao na sastanku.

"Međutim, ta vrsta obveze ne postoji i za udžbenike za srednju školu, niti od Zavoda, niti od privatnih nakladnika. U tome je smislu neizvjesno na koji će se način njihovo tiskanje financirati. Za nas je taj problem dodatno izražen jer naši udžbenici za srednju školu još nisu prevedeni. Zato sam zamolio tajnika Nyilasa, usporedo s iniciranjem izmjena zakona, da svakako alociraju neophodna financijska sredstva u pokrajinskom proračunu za sljedeću godinu kako bi se taj problem premostio."

Jedno od važnih pitanja, i za hrvatsku za-

jednicu, ali i za one koje nemaju cjelokupnu nastavu na materinjem jeziku, jest pitanje statusa predmeta "Materinji jezik s elementima nacionalne kulture". On se redovito u školama nudi kao drugi izborni predmet i tako ostaje u sjeni popularnijih predmeta, uglavnom onih koji se odnose na internet i kompjutore, a koji nemaju veze s izučavanjem kulturnog i jezičnog naslijeđa naroda kojem se pripada, kaže Sarić Lukendić.

"Jedno od mogućih rješenja jest da se svakom učeniku, bio on pripadnikom većinskog ili manjinskog naroda, ponudi izučavanje bilo materinjeg jezika s elementima nacionalne kulture ako je pripadnik manjine, bilo jezika društvene sredine s elementima nacionalne kulture one zajednice koja tamo u znatnijem broju obitava. Napravila bi se vrsta ravnoteže, te se planira zatražiti da ovaj predmet također dobije status obveznog, poput građanskog odgoja i katoličkog vjeronauka."

"Jedno od mogućih rješenja jest da se svakom učeniku, bio on pripadnikom većinskog ili manjinskog naroda, ponudi izučavanje bilo materinjeg jezika s elementima nacionalne kulture ako je pripadnik manjine, bilo jezika društvene sredine s elementima nacionalne kulture one zajednice koja tamo u znatnijem broju obitava"

Darko Sarić Lukendić

Ovakva nastojanja su do sada bila bez rezultata. Argument Ministarstva je da bi time djeca bila više opterećena. Namjera je da se ovakav prijedlog uvrsti u Akcijski plan koji je u izradi.

Istaknuto je i da je veoma važna točka, ili zadaća na kojoj se zajednički mora raditi, zapravo izrada tzv. malog Akcijskog plana, za poglavlje 23, a što se odnosi na nacionalne manjine. Važno je, naime, primjere dobre prakse unijeti prvo u Akcijski plan, a potom tijekom primjene proširiti ih i na druge dijelove Srbije, kaže Sarić Lukendić.

Centar za istraživanja migracija
Center for Migration Studies

Publikaciju podržava Fondacija za otvoreno društvo, Ambasada Sjedinjenih Američkih Država iz Beograda i Misija OEBS u Srbiji. Mišljenja objavljena u biltenu ne predstavljaju nužno zvanične stavove vlada i organizacija koje finansiraju projekat